

Základní škola s rozšířenou výukou jazyků
v Liberci, Husova 142/44

Školní vzdělávací program pro školní družinu a Centrum
volného času

.....
ředitelka školy

Obsah:

- I. Údaje o zařízení
- II. Konkrétní cíle ŠVP
- III. Formy práce
- IV. Rozvíjení klíčových kompetencí
- V. Obsah vzdělávacího programu školní družiny
- VI. Časový plán
- VII. Evaluační plán
- VIII. Bezpečnost a ochrana zdraví

I. Údaje o zařízení

Identifikační údaje

Název zařízení: Školní družina při Základní škole s rozšířenou výukou jazyků v Liberci

Adresa: Základní škola s rozšířenou výukou jazyků, příspěvková organizace
Husova 142/44
Liberec 5
PSČ: 460 01

Ředitelka: Mgr. Blanka Rendlová

Telefon: +420 485 104 412

Fax: +420 485 104 412

Web: www.zskola.cz

Zřizovatel: Statutární město Liberec

Platnost dokumentu od: 30.8.2007

Podpis ředitele školy:

Razítko školy:

Kapacita 160 dětí

Charakteristika ŠD, materiální vybavení

ŠD a CVČ je součástí ZŠ s rozšířenou výukou jazyků na Husově ulici v Liberci.

Družina pro 1. třídy se nachází v půdních prostorách školy, je vybavena odpovídajícím zařízením, navíc má ještě tři přilehlé malé místůstky, které slouží k aktivnímu odpočinku dětí. Využíváme též alternativní učebnu.

Družina 2. tříd je umístěna v suterénu školy a má odpovídající vybavení.

Družina 3. tříd využívá prostory školní auly, kde děti mají k dispozici i jeviště. Je vybavena nábytkem a herním koutkem s kobercem.

CVČ a družina 4. a 5. tříd sídlí ve 3. patře budovy (dříve učebna VV). Žáci ji využívají hlavně pro odpočinkové činnosti mezi dopoledním a odpoledním vyučováním a k zájmovým kroužkům.

Materiální vybavení a estetická úroveň prostor ŠD a CVČ je dobrá. Největším nedostatkem ŠD je malý počet sociálního zařízení.

Družina také využívá prostory tělocvičen, kuchyňku, učebnu videa a počítačovou učebnu.

Personální podmínky

Pedagogické pracovnice jsou nastaveny na počet dětí a normativ, který je určen krajem pro daný rok. Všechny mají předepsanou odbornou způsobilost.

Jeich pracovní doba je organizována tak, aby vždy a při všech činnostech byla zajištěna dětem optimální péče.

Vychovatelky mají zájem o odborný růst, soustavně se vzdělávají. Jsou si vědomy toho, že zájmové vzdělávání ve školní družině vyžaduje odborný, vysoce citlivý a maximálně pedagogický přístup.

Vychovatelka je iniciátorem a průvodcem dítěte při činnostech, které motivuje, navazuje, přímo nebo nepřímo řídí, hodnotí. Probouzí v dětech aktivní zájem o okolí, sociální kontakty, komunikaci, chuť se dívat kolem sebe a podněty vnímat. Podněcuje a rozvíjí přirozenou zvědavost dítěte, chuť objevovat i odvahu projevit se a ukázat, co všechno zvládne. Žádoucí projevy pak přiměřeně oceňuje a chválí. Rozvíjí u dětí zdravé sebevědomí, sebejistotu, schopnost být sám sebou, přizpůsobit se životu v sociální skupině i v multikulturní společnosti. Předává základy pro celoživotní učení a schopnost jednat v duchu základních a etických hodnot.

Přijímání dětí

Činnost družiny je určena žákům 1.-5. třídy základní školy. O přijetí rozhoduje ředitelka školy. Zápis probíhá v měsíci září. Všechny náležitosti potřebné k zápisu jsou zakotveny ve vnitřním řádu školní družiny.

Psychosomatické podmínky

Životospráva

- stravování je zajištěno ve školní jídelně
- nenutíme děti do jídla, ale snažíme se, aby všechno alespoň ochutnaly a naučily se tak zdravému způsobu stravování
- dodržujeme pitný režim

Psychohygienu

- zajišťujeme dětem pravidelný denní režim, který je natolik flexibilní, že umožňuje přizpůsobit organizaci momentální situaci a zájmu dětí. Při vhodném počasí lze aktivity provádět na školním hřišti
- dětem je dán dostatečný prostor k pohybu na školním hřišti, v rámci možností a zachování bezpečnosti i v budově
- vychovatelky respektují individuální potřeby dětí, vhodně na ně reagují a v rámci možností se je snaží uspokojovat
- děti jsou zatěžovány přiměřeně věku, mají možnost si kdykoliv odpočinout

Psychosociální podmínky

- možnosti, povinnosti, nikdo není nezvýhodňován
- je respektována osobní svoboda a volnost dětí, i když je podřízena stanovenému řádu chování, norem a pravidel
- při všech činnostech počítáme s aktivní spoluúčasti dítěte, snažíme se o nenásilnou komunikaci, která je příjemná, navozuje vzájemný pocit důvěry a spolupráce
- podporujeme důvěru dítěte v sebe sama, převažuje pozitivní hodnocení
- rozvíjíme v dětech citlivost pro vzájemnou toleranci, ohleduplnost, zdvořilost, vzájemnou pomoc a podporu ve vztahu k ostatním
- vytváříme dětem takové prostředí, aby se cítily spokojené, bezpečné, jisté
- každé dítě má stejná práva

Režim dne

Režim dne je společný pro všechna oddělení, stanovený s ohledem na psychohygienické podmínky. Jeho uspořádání dává možnost pružně reagovat na individuální potřeby aktivity i odpočinku u jednotlivých dětí.

6:30 - 7:20 - příchod dětí do ŠD
- volné hry a dovednosti dětí,
- individuální práce s dětmi
- klidné a nenáročné činnosti odpočinkového zaměření, které probíhají individuální formou
- spontánní činnosti
- skupinová zaměstnání (průběžná)

7:35 - 7:40 - odchod dětí do tříd

11:45 - 13:00 - hygiena, oběd
- činnosti fyzicky i psychicky nenáročné, odpočinkového charakteru - mohou být hromadné, skupinové či individuální (doba i způsob odpočinku se řídí potřebami dětí)

13:00 - 15:00 - činnosti zaměřené na pohybovou rekreaci
- vycházky
- systematictější zájmové činnosti, kroužky

15:00 - 16:30 - činnost spontánního charakteru podle vlastní volby dětí, odchod domů
Stanoveným režimem dne je zajištěn pravidelný denní rytmus a řád, který je však současně natolik flexibilní, že umožňuje organizaci činnosti v průběhu dne přizpůsobit potřebám a aktuální situaci, reaguje i na neplánované situace v naší školní družině.

Poměr řízených a spontánních činností je vyrovnaný. Děti jsou podněcovány k vlastní aktivitě, pracují svým tempem. Jsou vytvářeny podmínky pro individuální i skupinové činnosti. Při vhodném počasí pobývají děti venku. Vychovatelky dbají na soukromí dětí. Pokud to děti potřebují, mají možnost uchýlit se do klidnějšího koutku a neúčastnit se společných činností.

Vychovatelky respektují potřeby dětí, reagují na ně a napomáhají v jejich uspokojování. Jednají nenásilně, přirozeně, citlivě, navozují situace pohody a klidu, relaxace apod. Děti nejsou neúměrně zatěžovány či neurotizovány spěchem a chvatem.

II. Konkrétní cíle ŠVP

Jde zejména o rozvoj žáka, jeho učení a poznání, osvojování základů hodnot, na nichž je založena naše společnost, rozvoj kompetencí, získávání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí. Školní družina umožňuje odpočinkové činnosti (aktivní a klidové) a přípravu na vyučování.

1. Probouzet v žákovi kladný přístup ke škole a ke vzdělání, učí se rozlišovat čas práce a čas odpočinku a relaxace. Rozvíjet jeho osobní přístup k získávání nových vědomostí pro jeho osobní všeobecný rozhled - umožnit osvojení si strategie učení a motivovat pro celoživotní učení, podněcovat k tvořivému myšlení, logickému uvažování a řešení problémů. Pomáhat rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi.

2. Výrazně motivovat nabízené zájmové činnosti a rozvíjet praktické dovednosti v zájmových činnostech, naučit vztahu k vlastnoručně vytvořenému výkresu, výrobku či naučené písni, využívat dětské zvědavosti k samostatnému myšlení a tvoření vlastních prací, naučit uvědomění si vlastní práce a citu k vytvořené věci. Zhodnotit svou činnost a uvědomit si sebe, svůj čas na práci a odpočinek, své chování a své postoje /psychohygiena/. Rozvíjíme u žáků schopnosti rozhodování, hodnocení a sebehodnocení.

3. Naučit žáka správným zásadám chování ke spolužákům a vrstevníkům

- oslovování a zdravení, žádost o pomoc ve škole nebo při práci, nevyvolávat konfliktní situace, pomoc staršího mladšímu při činnostech samostatné řešení problému, vytvoření postoje k problému
- rozvíjet kamarádství, rozpoznání lidí ve třídě, skupině, družině
- vést ke komunikaci
- rozvíjet schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých
- vést k toleranci ke spolužákům jiné kultury, bez předsudků o společenských vrstvách a majetku

4. Naučit žáka správnému chování k pedagogům, občanům a ostatním dospělým

- oslovování a zdravení a poznat rozdíl od zdravení známých a dětí
- vést k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a hodnotám
- vytvářet potřebu projevu pozitivních citů, rozvíjet vnímavost a citové vztahy k lidem

5. Vést žáka aktivně ke vztahu k vlastnímu zdraví, zdravému prostředí ve společnosti a přírodě

- učit žáky aktivně chránit zdraví a být za ně zodpovědný
- vysvětlovat neznalé i nepochopené pojmy /ekologie apod./
- využívat akcí preventivního programu proti šikaně a protidrogového programu

III. Formy práce

- Školní družina organizuje pravidelnou činnost oddělení a případně zájmových útvarů, účastní se příležitostných akcí spojené se školou a v průběhu dne nabízí spontánní aktivity. Družina umožňuje žákům i odpočinek a přípravu na vyučování.
1. Základním prostředkem činnosti školní družiny je hra založená na zážitku účastníků, která obohacuje jejich sebezpoznání, rozšiřuje vědomosti a dovednosti a navozuje kladné emoce. Strategii pedagogické práce je respektování požadavků pedagogiky volného času (požadavek dobrovolnosti, zajímavosti a zájmovosti, aktivity, citlivosti a citovosti, prostoru k seberealizaci).

IV. Rozvíjení klíčových kompetencí

Za prioritní považujeme rozvoj a upevňování těchto kompetencí v praxi:

Kompetence k učení

Pracuje a učí se novým činnostem s chutí, započatou práci dokončí. Umí kriticky zhodnotit své výkony, učí se nejen spontánně, ale také vědomě, klade si otázky a hledá na ně odpovědi. Všimá si souvislostí mezi jevy, získané poznatky si dává do souvislostí, uplatňuje je v praktických činnostech a v dalším učení.

Komunikativní kompetence

Umí vyjádřit vlastní názor, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými, zapojuje se do diskuse, učí se řešit konflikty, dokáže vyjadřovat kladné pocity ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí. Nezapomíná, že ke správné komunikaci patří i nasloucháním druhým.

Sociální a interpersonální kompetence

Učí se plánovat, organizovat, řídit a hodnotit, odhaduje rizika svých nápadů, k úkolům a povinnostem přistupuje zodpovědně, samostatně rozhoduje o svých činnostech a uvědomuje si, že za ně zodpovídá a nese důsledky. Projevuje citlivost a ohleduplnost. Vytváří si pozitivní představu o sobě samém - ovládá a řídí své jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení

Občanská kompetence

Uvědomuje si práva svá i práva druhých, vnímá nespravedlnost, agresivitu a šikanu.

Kompetence k trávení volného času

Umí účelně trávit volný čas, orientuje se v možnostech jeho smysluplného využití, umí si vybrat zájmové činnosti podle svých dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných a individuálních činnostech, rozvíjí schopnost trávení volného času jako kompenzaci jednostranné zátěže ze školního vyučování.

V. Obsah vzdělávacího programu školní družiny

Ze školního vzdělávacího programu rozvíjíme nejvíce kapitoly **Člověk a jeho svět**. Svým širokým pojetím je inspirativní i pro výchovnou práci, je naplněn činnostmi specifickými pro školní družinu.

Oblast Člověk a jeho svět se člení do 5 tematických okruhů, naplňování okruhů je jinými formami než ve školním vyučování, snaží se dětem podat problematiku i jiných pohledů.

Člověk a jeho svět:

- **Místo, kde žijeme**
- **Lidé kolem nás**
- **Lidé a čas**
- **Rozmanitost přírody**
- **Člověk a jeho zdraví**

Místo, kde žijeme

- domov: okruh rodiny a jejích členů, organizace života rodiny, zdravé prostředí v rodině, posílení vztahu k rodině, výroba dárek pro členy rodiny, spolupráce s rodinou

- škola: vstup do školy, orientace ve škole a v družině, bezpečná cesta do školy a ze školy, okolí školy, školní režim, vytvoření kladného vztahu ke škole, dopravní značky a dopravní předpisy, dopravní prostředky

- město, kde žijeme: důležitá místa ve městě, KÚ, pošta, knihovna, povolání, doprava, jízdní řády, podíl na prezentaci vlastními pracemi žáků

- naše vlast: orientace na mapě, význam státních svátků, Praha – hlavní město a její památky, ostatní významná města a místa v ČR

Lidé kolem nás

- rodina a kamarádi – soužití v rodině, v kolektivu třídy a družiny, v zaměstnání, na ulici, základní komunikace mezi lidmi, pomoc druhému, lidské vlastnosti, povolání, lidé s různými poruchami

- chování mezi lidmi – pravidla slušného chování, použití kouzelných slovíček, slušné chování ve veřejných prostorech, osobní hygiena, základy správného stolování, principy demokracie / řekni mi svůj názor, budu naslouchat, mám problém – vyslyš mě/

- vlastnictví – soukromé /neber, co není tvé/, veřejné /máme společné hračky, nerozbíjej nebo se přízeň, společně budeme uklízet/, vandalismus

- právo a spravedlnost – základní lidská práva a práva dětí

Lidé a čas

- volný čas – denní režim, časové údaje, hry, soutěže, sportovní vyžití, kroužky, zájmová činnost, zdraví člověka
- minulost, přítomnost, budoucnost – jak se mění lidé, věci, budovy, obec, moderní technika, lidové zvyky, tradice a řemesla, historie, hrady a zámky
- roční období – změny v přírodě, charakteristické znaky ročních období, volný čas a druhy sportů v určitém období, básničky a písničky, vycházky, besedy, soutěže

Rozmanitost přírody

- životní prostředí – ochrana přírody, pravidla chování v přírodě, pranostiky, úklid v okolí školy, sběr papíru – třídění odpadu, přírodovědné vycházky, besedy
- neživá příroda
- živá příroda – rostliny, stromy, keře, léčivé rostliny, houby, zvířata, ptáci, hmyz, brouci, motýli, ryby – práce s atlasem, encyklopedií, výukové programy na PC – vyhledávání informací
- pokojové rostliny – zalévání, přesazování, péče o pokojové rostliny

Člověk a jeho zdraví

- první pomoc – při drobných poraněních, při požáru, při zasažení elektrickým proudem, předcházení úrazům, důležitá telefonní čísla – dramatizace, scénky, přivolání pomoci
- prevence před nachlazením – otužování, návštěva bazénu, pitný režim, rozvoj tělesné zdatnosti a sportovního chování, stavba člověka, důležité lidské orgány
- nemoci, osobní a denní hygiena, přenosné nemoci, návštěva lékaře, použití léků, vitamíny – ovoce a zelenina
- zdravá strava a výživa – zdravý životní styl, výukový program na PC, zdravé zuby

Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Zájmové vzdělávání nabízí prostor pro integraci dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Je k nim přístupováno individuálně, podle potřeb žáka. Je využíváno spolupráce nejen s rodiči, ale i s pedagogicko – psychologickou poradnou a s dalšími poradenskými zařízeními. Školní družina má možnost zapůjčení speciálních didaktických pomůcek.

VI. Časový plán

Školní vzdělávací program je rozpracován na dobu jednoho vzdělávacího cyklu, to je na dobu 5 let. Zhodnocen a dopracován (v případě potřeby) bude po skončení této doby. Navazuje na ŠVP pro 1. stupeň ZŠ *Člověk a jeho svět*.

VII. Evaluační plán

Žáci jsou hodnoceni slovně.

Žáci se učí hodnotit spolužáky i sama sebe - využití autoevaluace, vést žáky ke kritičnosti, k ocenění dobrých výkonů a chování.

Cíle autoevaluace:

- hlavní cíl: „školní družina pro děti“
- dílčí cíle: zvýšit spokojenost se ŠD (děti, rodiče)
zvýšovat kvalitu vybavení
rozvoj spolupráce se ZŠ
zapojení rodičů do akcí ŠD

Autoevaluace školní družiny:

Využití různých technik získávání zpětných informací o činnosti ŠD:

- SWOT analýza
- rozhovory s žáky a rodiči
- dotazník pro žáky a rodiče
- dokumentace ŠD

Časové rozvržení evaluačních činností:

- v průběhu školního roku (nepravidelně)
- roční hodnocení práce školní družiny na konci školního roku

Oblasti autoevaluace:

- individuální potřeby žáka (zohledňování individuality žáka)
- vzdělávání (metody a formy, prostor pro žákovu tvořivost, samostatné objevování a tvůrčí činnosti, rozvoj klíčových kompetencí, apod.)
- klima školní družiny (vztahy mezi žáky, žáky a pedagogy, důvěra v pedagogický sbor, respektování osobnosti žáka, ...)
- hodnocení žáků (podpora sebehodnocení, rozmanitost nástrojů hodnocení, kritéria hodnocení, zpětná vazba na hodnocení)
- práce vychovatelky (sebehodnocení práce, podpora a pomoc žákům, spolupráce s rodiči a ostatními pedagogy školy, další vzdělávání)
- materiální, technické, ekonomické a hygienické podmínky

VIII. Bezpečnost a ochrana zdraví

Seznamujeme žáky s možnými riziky pohybu ve škole a mimo ni. Žáci jsou v průběhu školního roku seznamováni s možnými riziky pohybu v určitém prostředí, s možnými následky různých činností, s bezpečnými způsoby používání nástrojů. Jsou poučováni o zásadách správného chování nejen ve škole, na veřejnosti, na komunikacích, ale i v době prázdnin, při různém ročním období, při sportování. Jsou opakovaně seznamováni s postupem při úrazu a v případě požáru.